

Aanbesteding

CARLIJNE VOS

Misstand in streekvervoer is het zoveelste gevolg van slecht aanbesteden door lokale overheden.

De staking in het streekvervoer stuit op weinig publieke weerstand. Passagiers voelen mee met de klachten over de werkdruk van buschauffeurs die hen dagelijks van A naar B brengen. Hetzelfde gold voor de postbodes toen zij de straat opgingen, de schoonmakers, het ambulancepersoneel en de thuiszorgmedewerkers. Bij dienstverlening draait het om mensen.

In de praktijk van publieke aanbesteding is het andersom: dan staat de laagste prijs boven aan het prioriteitenlijstje. Arbeidsvoorwaarden en kwaliteit van de dienstverlening blijken een sluitpost, zo blijkt telkens weer sinds Nederland in de ban raakte van marktwerking. Dieptepunt was de dramatisch verlopen aanbesteding in de thuiszorg waarbij tienduizenden medewerkers hun baan verloren en cliënten thuis naar zorg konden fluiten.

Aanbesteden is een vak dat ambtenaren nog steeds niet goed lijken te beheersen. Bij de thuiszorg moest de toenmalige minister ingrijpen om de wedloop naar de bodem een halt toe te roepen. Maar dezelfde ongelukken gebeuren tien jaar later nog steeds, zoals in de jeugdzorg, het spoor of in de markt voor inburgeringscursussen. Door kostenbesparingen en beunhazerij worden professionals buitenspel gezet en holt de kwaliteit achteruit, kwetsbare jongeren, treinreizigers en vluchtelingen zijn de dupe.

Ook in andere sectoren pakken aanbestedingen vaak duurder en slechter uit in plaats van beter en goedkoper. Denk aan de

Hogesnelheidslijn of de Amsterdamse Noord-Zuidlijn. Blijkbaar wil het niet doordringen tot opdrachtgevers dat er een grens is aan effectiviteitswinst. Als bedrijven hun diensten aanbieden onder een reële kostprijs, dan zou er een alarmbel moeten gaan rinkelen.

De Europese aanbestedingsregels waren bedoeld om eerlijke concurrentie te bevorderen en zo de beste prijs en kwaliteit voor de belastingbetaler uit contracten te slepen. In de praktijk wordt echter vooral op prijs geselecteerd.

Aan die praktijk moet een einde komen. Overheden moeten zorgen dat zij de juridische kennis in huis hebben om aanbesteding in goede banen te leiden. Maar bovenal moet duidelijk zijn welk kwalitatief eindproduct men voor ogen heeft.